

«Човен, що пливе», або Траєкторія творчості Олексія Маркитана

ОЛЕСЯ АВРАМЕНКО

Анотація. Досліджується творчий шлях художника Олексія Маркитана (1959–2017) — одного з когорти митців генерації, яка на межі 1980–1990-х змінила ландшафт вітчизняного мистецтва, впусивши/залучивши до нього нові тенденції, смисли й практики.

Ключові слова: південна школа живопису, «нова хвиля», нова міфологія, інсталяція, хепенінг, парадоксальний, постмодернізм, мета модерн.

Постановка проблеми: історія сучасного українського мистецтва складається творчими долями усіх митців, що працюють на цих теренах, втім, є особистості, доробок котрих виростає у непересічне явище і впливає на культурні зрушення в цілому.

Метою статті є аналіз творчого доробку видатного представника південної школи з «нової хвилі» українського живопису.

Завдання дослідження: уточнення картини українського мистецтва періоду 1987–2017 років.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Власне глибоким аналізом творчості Олексія Маркитана в мистецькому середовищі колеги поки ще не задавалися, але дослідження таких фахівців, як Олександр Соловйов, Ольга Петрова, Гліб Вишеславський, Тетяна Василенко, Людмила Сауленко, Тетяна Басанець та ін. з різних боків висвітлюють доробок цього непересічного митця.

Виклад основного матеріалу. Олексію Маркитану, котрий ще в юності твердо вирішив бути професійним художником, почастило вчасно закінчити художньо-графічний факультет Одесь-

кого педагогічного інституту (1982), відбутися армію (1982–1984) і замислитися про шляхи власної творчості, яка не мала б зупинятися на достойному та якісному виконанні замовлень зі створення інтер'єрів для громадських приміщень. Це відбулося на порозі чималих зрушень у державному устрої країни.

Художник опинився в когорті пасіонаріїв, пліном історії призначених змінити рух та образ самого тіла образотворчого мистецтва в Україні, коло його тем, завдань та мови — і не став уникати того доленосного, непростого життєвого випробування. Період підготовки був тихий, непоказний — головне, він щиро й вперто робив те, що обрав собі за професію в дитинстві й не відступав, навіть начебто й не маючи особливих перспектив. Головне, що коли в художньому полі країни настав Час «Х», він сміливо й переконливо заговорив новою чистою мовою, піднімаючи глибокі теми та тримаючи рівень творів на висоті.

Його відмова від багатьох традиційних умовностей, яким навчали в Інституті, була свого часу

1. *Олексій Маркитан. В садах Бомарше,*
1986, оргаліт, олія, 100 x 100

продемонстрована сміливим хепенінгом з падаючими мольбертами «Нестійка рівновага». Але все ж звичні, всотані з традицій соціалістичного реалізму методи та прийоми художньої мови ще деякий час слугували опорою. Професіоналізм, набутий у школі, залишився базисом, який завжди міг утримати структуру й напругу вислову. А найважливішим джерелом його художньої мови стали ще з юності вподобані, вивчені, перечитані філософські праці та історичні дослідження і, звісно ж, світова історія мистецтва. Творчо висловитись тоді митець мав можливість у рамках обласних та міських виставок. Там експонував картини за звичною на ту пору тематикою: портрети — дружини, товариша на прізвище Белий, екскурсовода Галини, модельника, натюр-морти... та все змінилося досить різко у 1988-му під впливом подій тих років.

Яскраво ж і плідно шлях митця Олексія Маркитана розпочався саме з дивно-вибухового кінця 1980-х, переповнених подіями у творчому житті України, зокрема Києва та Миколаєва. Цьому передувала поворотна подія у долі країни на ім'я СРСР, де в одній з найбільших республік, Україні, народився художник. Цю подію

назвали якось по-індустріальному — перебудова. Тоді ще ніхто не уявляв, що вона підірве підвалини тоталітарної держави, зруйнує не лише видиме зло, а й увесь політичний, культурний і навіть побутовий устрій та їхні зв'язки. Тепер, на відстані часу, події виглядають рефреном колись заспіваного й уже втіленого за сімдесят років до цього явища слогана з «Інтернаціоналу» щодо руйнації до самих підвалів заради нового будівництва («весь мир...разрушим до основанья, а затем...»). Напевне, через те й змогли відбутися важливі — творчі та перспективні — процеси, зокрема в мистецькому русі.

Республіканська молодіжна виставка «Молодість. Відвертість. Перебудова», проведена в Києві навесні 1987 р., несподівано для всіх «запустила» давно готові до руху й росту молоді творчі сили, провокуючи їхню бурхливу діяльність, яку вчасно підтримали організатори, зокрема Олександр Соловйов, Тіберій Сільваші й прогресивний новий виставком. Це стало визначальним поштовхом і для низки миколаївських митців. Зокрема, загорівся новою творчістю й Олексій Маркитан. Разом із колегами, серед яких були і одноступці Володимир Кабаченко та Віктор Покиданець, він подав свої роботи на розгляд виставкому для участі у Всесоюзній молодіжній виставці в Москві у наступному 1988 році. Їхні роботи відібрали та відправили на виставку в Манеж. Кожній республіці у залах цього величезного приміщення було відведене окреме місце. Завдяки такому розташуванню одразу стало видно не лише звідки та чи інша робота, а й проявлялися характерні особливості почерку, властиві митцям кожної республіки, тобто національної школи.

Того року до експозиції було прийнято чимало радикальних, абсолютно незвичних, постмодерністичних творів українських художників. Тут прозвучали нові для всесоюзного рівня імена цілої когорти художників: Олександр Гнилицький, Олег Голосій, Роман Жук, Володимир Кабаченко, Дмитро Кавсан, Павло Керестей, **Олексій Маркитан**, Сергій Панич, Віктор Покиданець, Олек-

сандр Ройтбурд, Валентин Раєвський, Костянтин Реунов, Василь Рябченко, Арсен Савадов, Георгій Сенченко, Олександр Сухоліт, Валерія Трубіна.

В результаті концентровано розміщені на виставці картини українців справили сильне незвичне враження як на глядачів, так і на колег та критиків, викликавши шквал суперечливих емоцій. Особливу увагу привернули й роботи Олексія Маркитана. Це було для нього як вітер у крила. І вже ніби саме собою завертілося активне творче пошукове життя: участь в одному зі знаменитих молодіжних пленерів у Седневі (1989), організованих Тіберієм Сільваші та Олександром Соловійовим; виставка «Альтернативний живопис» спільно з Віктором Покиданцем у виставковій залі Миколаївської спілки художників; активне дружнє й професійне спілкування з Андрієм Антонюком, Володимиром Бахтовим, Віктором Покиданцем, Володимиром Кабаченком та ін., вступ до Національної спілки художників України, вагома низка виставок — зокрема участь в «Українському малярстві. Три покоління українського живопису (1960–1980)», організованому «Совіартом» й демонстрованому в Києві та Одесі (Данія) тощо.

Варто нагадати, що у вісімдесяті роки, з тією самою несподіваною для великої країни перебудовою, життя доти закритої країни поповнилося чималою кількістю нових знань (історичних, філософських, езотеричних) — дякуючи їм, поглибилися раніше відомі істини. Зокрема, потрясінням пройшовся по свідомості сучасників надзвичайно вчасний і мудрий фільм Тенгіза Абуладзе «Покаяння» із роздумами про духовне, про храм душі, про його будівництво і плекання. А також сповнений фантазмагоричними візуальними рішеннями, парадоксальними образами. Вочевидь ця тема певною мірою вплинула і на коло сюжетів живопису Олексія Маркитана, бо ж виникли такі роботи, як диптих «Будівельники», «Спокуса», «Душа праведна», «Концерт»...

Важливою у його творчому поступі стала виставка «Живопис» у залі Спілки художників на вул. Володимирській напроти Оперного театру в Киє-

2. Олексій Маркитан. Душа праведна,

1989, п. о., 80 x 100

ві, а згодом — в Одесі та Миколаєві, разом із Володимиром Кабаченком та Олексієм Покиданцем. Виставку організувала Людмила Березницька, яка розпочинала свою галерейну та дилерську діяльність. Тоді мені пощастило поспілкуватися з авторами й продовжити дружбу, що зав'язалася на пленері в Седневі 1989 року. Я написала статтю до буклету виставки, в якій, озируючись, бачу вже виразно окреслені характерні риси творчості кожного митця.

Тоді я зауважила високу чутливість авторів і чуттєвість їхніх реакцій на життя, що після стагнації попередніх десятиліть завирувало, обпікаючи душі як ілюзіями прекрасного майбуття, так і боєм гірких невідповідностей реальності. Їхня живописна мова ґрунтувалася на іносказанні, на неоднозначно прочитуваних легендах. Картини ставали міфами про дивний, прекрасний і недоладний світ, такий тяжко-невідворотний у своїй трагічності й водночас незбагненно-прекрасний.

Міфотворення було однією з опуклих рис, що характеризували творчість власне Олексія Маркитана і цілої когорти молодих українських живописців, які рухалися у щойно відкритому для їхньої свідомості руслі постмодернізму. Образна система митця плекалася у полі європей-

4. Олексій Маркитан. 39,5, 1993, п. о., 100 x 90

ської християнської художньої та філософської традицій. На цій багатшаровій основі він вибудовував свою образотворчу оповідь. Релігійні мотиви, введені у несподівано специфічні ситуаційні рамки, втрачаючи свою незаперечну повчальність, набували апокрифічності, та все ж зберігали сакральність випроміненої аури, потужний вплив на свідомість глядача.

1997 року художник взяв участь у проєкті «Південний шлях», що поєднав непересічних митців Миколаєва — Андрія Антонюка, Володимира Бахтова, Олексія Маркитана, Віктора Покиданця, Володимира Кабаченка. Живописні роботи авторів були демонстровані в Миколаєві, а потім у Києві в Національному художньому музеї України. Проєкт збурих художню спільноту, яка уважно дослухалася до сильного творчого прояву митців із півдня, назвавши це явище «Південний вітер» або «Вітер з півдня», і це надзвичайно надихало на подальшу роботу.

Зацікавлене вивчення історії мистецтва, глибокий інтерес до природи та психології мистецької діяльності привели Олексія Маркитана до викладацької діяльності. З 1998-го до 2005 р. викладав психологію художньої творчості, основи композиції та рисунок на кафедрі декоративно-ужиткового мистецтва миколаївської філії Київсько-

го державного університету культури і мистецтв. Його викладацька діяльність була експресивною і новою. Прищеплював уміння студентам мислити нестандартно: пояснював, що робота зі смислами має бути багатшаровою, до того ж зрозумілою і актуальною за будь-яких часів, змінюючись у смислах разом зі зміною направленою на неї поглядом. І ще дотепно говорив про те, що навчитися «правильно» намалювати горщик можна, але треба вміти намалювати його так, аби він «загорлав благим матом, тоді це вже буде мистецтво», а не звичайне ремесло. Лекції проводив інтерактивно, з хепенігами та інсталяціями, навчав студентів бути розкутими у своїх думках та вчинках, виразними у висловленні. Навчав вивільняти творчу енергію й спрямовувати у твірному руслі. Напевне, таке нестандартне, дуже артистичне викладання призвело до непорозуміння із керівництвом навчального закладу, й після завершення чергового терміну нової угоди з Олексієм Маркитаном не підписали. Тому він довгий час не викладав і скучав за педагогічною діяльністю. Лише за рік до смерті він знову отримав змогу працювати зі студентами й віддавався цій роботі пристрасно до останнього.

Ймовірно, саме педагогічна діяльність додала свого часу снаги митцеві до пошуків на ниві арткураторства (на жаль, нечастого) в плані створення концепції, добору команди й організації та втілення проєктів. Важливо згадати виставку-акцію 1999 р. «Тотальне мистецтво» з участю студентів МФКНУКиМ «М+» у виставковій залі Миколаєва. Це був чи не перший досвід демонстрації у Миколаєві мистецтва інсталяції. Наступна спроба відбулася аж через шість років, у 2005-му. Олексій Маркитан організував виставку-акцію разом зі своїми випускниками та молодшими друзими-художниками, яка називалася «Останній діалог Платона: "Не дочекаєтесь!"». Під його кураторством когорта митців — Інна Боброва, Ігор Булавицький, Тарас Заверуха, Віктор Покиданець, Рустам Мирзоев, Дмитро Молдаванов, Андрій Чепурко, — почуваючись неоплатоніками, переосмислювали на свій кшталт філософію великого

мислителя. В результаті своєю експозицією вони оприявнювали ідею самодостатності художньої реальності і тим паче творчого вислову самого митця. Їм важливо було донести власне переконання у тому, що художник — сам собі критик. Натомість глядач насправді не повинен ані судити, ані засуджувати — його привілей побачити і сприйняти, або ні. У будь-якому випадку для глядача це розвиток і новизна. А художник — «філософ, що не боїться смерті» у сенсі нерозуміння або неприйняття глядачем». Живопис та ієрогліфічного й геодезичного вигляду знаки, колажі на поліетиленовій плівці, що слугувала полотнами, стали проявом нової художньої реальності, природно зумовленою об'єктивною реальністю й переосмисленням авторів. Кожен із них ідеалістично відчував себе Деміургом, творив власну реальність, відринувши саму можливість робити «копію з копії».

2006 року відбувся ще один цікавий проект за ідеєю Олексія Маркитана — «Сезонна міграція». Важливою віхою у творчості митця стала співпраця з Володимиром і Тетяною Бахтовими та Рустамом Мірзоевим, їхні спільні проекти та виставки у різних країнах. Участь у художніх пленерах радувала і збагачувала Маркитана, наповнюючи новими ідеями, втім, особливо на стиль не впливала. Знайдений ще на межі 80-х та 90-х, він наповнювався, шліфувався, але кардинально не змінювався — лише трансформовався, визріваючи та обертаючись новими гранями.

Отже, 1990-ті були надзвичайно потужними та щасливими у творчій долі Олексія Маркитана. Наступні два десятиліття він не збавляв творчого темпу і пошуків, проте ситуація в країні мінялася не на краще і мешкав він не в столиці, а на периферії, де коло зацікавлених було обмежене. Після яскравої «акції» 1990-х настала задушлива «реакція» 2000-х і зовсім вже безрадісні 2010-ті з їхніми економічною кризою, революцією та війною в Україні, а також несподіваною невиліковною хворобою самого митця. Однак власне на творчості, на художній потужності робіт це ніяк не позначилося. Олексій Маркитан, зачи-

5. Олексій Маркитан. *Музыка*, 1993, п. о., 85 x 100

няючись у майстерні, потрапляв до свого ідеального світу, вмикав улюблену музику й опинявся у містичному човні, що немовби плинув небесною рікою над світом буття й реальних негараздів, прозорість вод якої не приховувала реальності, але захищала від дріб'язкового. Він умів відмежуватися від випадкового, формуючи і римуючи свої філософські роздуми у чистих, ніби відсторонених, а насправді проіннятих гарячими почуттями композиціях. Він так кермував своїм творчим човном, що незворотний часоплин життєвої ріки не призводив до творчих втрат — митець усе пам'ятав і примножував, не перевантажуючи надбаннями й надмірним мудруванням власні твори. Бездоганне почуття міри, елегантне, дотепне й влучне висловлення думок властиве його роботам від початку і до останніх картин.

Олексій Маркитан, будучи за характером і ставленням до сутності мистецтва концептуалістом, все ж, творячи власні концепції, на відміну від класичних концептуалістів не ставив ідею вище за якість її втілення, тут він обирав знак рівняння. Адже обираючи щось одне, зокрема ідею, зовсім не обов'язково нехтувати іншим, тим паче якщо спроможний посилити й довести до завершеності *ту саму* концепцію. Тобто він по суті був неоконцептуалістом — із тих, хто вважав, що інтелектуальне осмислення побаченого та його емоційне сприйняття не виключає художнього і майстерного подання предме-

6. Олексій Маркітан. Срібний кролик,

1993. п. о., 80 x 90

ту або теми.

Митець дуже швидко подолав шлях від соцреалізму до постмодернізму, який відкрився свідомості його покоління, що виросло за залізною завісою радянського суспільства від усього світу. Його генерація буквально «проковтнула» ідеї та естетику постмодернізму, перетравила її та практично миттєво, за кілька років, виросла з постмодернізму з його концептуалізмом, іронією, цинізмом та перейшла на новий рівень. Олексій Маркітан з усього переліченого лишив собі іронію, не лише як інструмент, а й певною мірою ще як броню. І з початку 1990-х його творчість вже являла собою постпостмодернізм, а точніше, той самий метамодернізм, визначення якому вже пізніше, 2010 року дали голландські філософи Тімотеус Вермюлен та Робін ван ден Аккер у своїй праці «Нотатки про метамодернізм» (*Notes on Metamodernism*). Їхня приставка «мета» у назві явища відсилає до поняття, введенного свого часу давньогрецьким філософом Платоном *metaxis*, що означає коливання між двома протилежними поняттями під час їхнього одномоментного використання. А Платон, нагадаємо, був улюбленим філософом Маркітана, котрий чимало роздумував над його сентенціями.

7. Олексій Маркітан. Амазонка,

1995, п. о., 90 x 75

Олексій Маркітан сміливо й відверто звертався до прийомів давнього малярства, вивіренних і по-своєму магічних, що беруть початок в іконописі раннього італійського Відродження, а подеколи мають глибший часопросторовий зондаж — до фресок та мозаїк візантійських храмів, прийомів давньоруського стінопису та іконопису, і ближче до нас — західноєвропейського світського та історичного живопису XV–XVII століть. Він абсолютно закономірно індивідуалізовано перетворював досвід і знахідки попередників, використовуючи еkleктичні елементи, різноманітні, здавалося б, несумісні засоби живопису, підходи до простору, ракурсу, акценту, сплавляючи усе це в єдиний простір полотна й цілісний художній твір. Митець уявляв свою картину як замкнену суцільно автономну систему, що існує сама по собі, незалежно ні від чого. Картина мислив як провокацію, як активний живий матеріал для інтерпретування її глядачем. Тому Олексій Маркітан ще тоді, а згодом — тим паче, крапок над «і» в своїх роботах не ставив, явних акцентів не розставляв. Він прагнув, аби на полотні залишалася «...незавершеність руху, який, завдяки лету думки та уяві глядача, стане падінням чи злетом».

Мотив із човном — один із провідних, він пройшов крізь усе творче життя: «Човен Харона», «Річкові музики», «Вперед», «На лимані»... Човен — символіка та перетворення її, переосмислення митцем язичницьких легенд, зокрема про перевізника душ померлих через річки Ахеронт та Стикс до загробного світу Аїда, або про біблійний ковчег. Фольклорні ремінісценції він перетворював крізь призму філософії людського буття — сакралізуючи й узвичаюючи його у своїх полотнах одночасно. Про картини із серії «І човен пливе» Олексій Маркитан говорив, що образ човна — одна з головних його тем. Човен асоціюється у нього з жіночим лоном, яке плаєкає і захищає дитину, людину. Тому волів би посадити у човен усіх своїх героїв, наголошуючи, що його «картини не містика, а думка».

Твори, пов'язані з біблійними сюжетами, є поетичним переосмисленням та нерідко сприймаються як справжні ікони без ликів святих — так влучно в них сполучені іконописна техніка і пластика зображення фігур та втілена сила переживань — самозречення, очікування, незворушності, неочікуваного просвітлення... Такі «Втеча до Єгипту», «Вихід», «Зцілення»...

У доробку Олексія Маркитана є картини, начебто пройняті сакральним пієтетом, а насправді сюжет несподівано перетворюється на іронічну притчу. «Рожевий кролик», «Голуб голубий», «Червоний єдиноріг», «Ігрища» та ін. сповнені парадоксів та іронії, а також мають цілі «ковтуни» заплутаних асоціативних ходів. Ця заплутаність і парадоксальність може сприйматися і як кепкування чи глузування автора із себе, глядача чи ситуації, у якій всі опинилися.

Залюблений у мистецтво раннього Відродження, Олексій Маркитан бачив у ньому основи всього сучасного мистецтва. Він говорив, що «картина — то етикетка на пляшці, яка свідчить про те, якими є зміст життя та його енергетика». Тож в його полотнах щиро вміщений зміст життя самого художника і суспільства, у якому він перебував.

Митець від початку прагнув творити новий, інший, небанальний «художній текст». Не лю-

бив у живописі епатажу і думав, що уникає його. Навряд чи це було так. Просто його зухвалість не була голосною і поверхневою. Він шокував якимось м'яко, підриваючи підвалини зашореності й стереотипів глибиною несподіваного ракурсу свого погляду й сміливістю поставлених проблем. Любив працювати під музику й не випадково фаворитом був «поет прохолодної самотності» Том Вейтс. Цікаво, що картини Олексія Маркитана, незважаючи на теплі, іноді й гарячі тони тла, фігур, також випромінюють прохолодну стриманість та відчуженість. Вони тримають глядача на відстані досить довго, аж доки той не «включиться» у систему автора, у склад і складність його мови, у парадоксальність думок. Аж тоді відбувається зближення, до самого злиття, коли глядач розширює свої думки й душу. Тоді й полотно з нібито застиглого зображення перетворюється на гаряче пульсуюче явище.

У пошуках власної мови Олексій Маркитан добре усвідомлював вплив на неї інших митців — як давніх, так і сучасників. Цього він не приховував і щиро дякував за уроки. Вочевидь, це допомогло швидко й впевнено викристалізувати й відточити власний стиль. Зазвичай це не переважане ані фарбою, ані формами полотно, написане за декілька прийомів, з елементами техніки старих майстрів, водночас наповнене явними й неявними смислами значно щільніше, ніж елементами, що їх означають. У картинах утворений гіпнотичний стан уповільненої течії часу, настрою, думки. Полотно упирає нас тут і зараз завдяки зіткненню неочікуваних думок та візуальних явищ, через несподівані ситуації скупих на зовнішню драматургію композицій. Але внутрішньо, підспудно у цих роботах зрежисована справжня драма, подеколи навіть трагедія, і зовсім нечасто просто світла елегія.

Роздумуючи над проблемою індивідуальності митця, Олексій Маркитан вважав, що на зміну великим художнім стилям, таким як бароко, романтизм, класицизм тощо, великий цілісний стиль не прийшов. Митець був переконаний, що нині стиль — то сам художник. Він на-

8. Олексій Маркітан. *Кентавр*,

1995, п.о., 75 x 95

роджується під час перетворення й, нерідко, ще й відмови від пройденого людством за останні тисячоліття. Власне саме його, Олексія Маркітана, таке визначення стосується у повній мірі, бо митцю вдалося створити неповторний власний художній стиль. Його роботи легко й одразу пізнавані й візуально, й за внутрішньою наповненістю — прихованим динамізмом статичних образів, почуттєвою та мисленневою напругою.

Практично кожна картина Олексія Маркітана, починаючи з перших, які я побачила ще у 1988 році, є парадоксальною, тобто такою, що суперечить... А ось чому саме суперечить — відповідь кожен шукає у собі. Моя душа при спогляданні його картин завжди наповнюється особливою енергією, породженою подивом від своєрідності погляду та влучної мови автора. Потім піднімається захват і піднесення від процесу мого власного мислення, душевного поруху, якого вимагає співнастроювання й наближення до способу мислення художника. А він владно залучає до цього, здійснюючи глибинні зондажі в історію мистецтва і філософії, у розвиток художньої техніки та мови, не уникаючи реалії сучасного світу. При цьому дотепність і гумор прозирає у більшості композицій. Кожна картина наче шарада,

9. Олексій Маркітан. *В рожевих горах*

(*Ловля кроликів*), 1997, п. о., 100 x 70

яку треба розгадати. Назви не допомагають. Композиції заворожують. За віртуозністю парадоксального мислення та яскравістю його висловлення Олексій Маркітан стоїть для мене у шерензі визначних філософів та літераторів на кшталт Блеза Паскаля, Франсуа де Ларошфуко, Оскара Уальда чи Богдана-Ігоря Антонича. Принцип парадоксу, яким нібито неявно послуговувався Олексій Маркітан, жодного разу не гіпертрофований, не перетворений на фарс, як це трапляється у творчості кожного наступного покоління, що відкриває для себе й інших «новий старий» світ. Почуття естетичної міри у Олексія Маркітана завжди бездоганне.

Та чутлива струна його композиційної та формотворчої мови, що народилася буквально 1988 року, визначила звучання робіт наступних 30 років. Цей звук, його тони та інтонації формувалися, уточнювалися то проступаючи вперед, збурюючи розлогий акорд почуттів, то розливалися тихим тлом, супроводом, але завжди впізнавано-різноманітно. При тому, що були явно авторські, вони не повторювалися, завжди набуваючи особливих нових нюансів.

Висновки. Передивляюся заново доробок художника... Його рука вже не торкнеться пензлів,

10. Олексій Маркитан. *Бичування пірамід*,
1997, п. о., 92 x 80

11. Олексій Маркитан. *Нічна варта*,
2005, п. о., 95 x 100

і крапка у життєвому вислові не ним поставлена, але вже стоїть. Розумію, що розгорнена картина руху його творчих пошуків хоч і різноманітна, але укорінена саме в перших роках і кроках. Вже тоді йому було все відомо, й він з життєдайного колодязя свого таланту-знання черпав одкровення, поглиблював, уточнював найважливіше для себе, що ставало таким саме важливим і для глядача.

Шліфував свою мову і образи, розвивав тему й закликав до діалогу на підтримку тих своїх відомих і безіменних попередників, чия мова, вислів або жест викликали у самого митця трепетний відгук. Він вивчав, вбирав їх і, перетворивши, забирав, виносячи на власне полотно — чи світлом тла, чи рухом лінії, чи прямою цитатою або цитатою перевернутою. Глибина його роздумів проявлена через лапідарність композицій, напруженість їхньої побудови й самого розташування предметів та фігур. Адже мінімально проявлене й стримане завжди має більшу напругу й від того сильніший вплив на глядача. Його полотна — стислі поетичні строфи. От як оця: *«Я — это фраза о фразе, а в конце "здравствуй"»*.
Олексій Маркитан

Те, як він впевнено і не пафосно вирішив бути художником, як вперто йшов до своєї мети, як був упевнений в тому, що інакшої долі, шляху для нього не те що немає, просто не потрібно, викликає особливу повагу. Бо за натурою був скромний, стриманий, небагатослівний. Напевне, це й дало йому можливість так акумулювати власну енергію, щоб вона, втілена у полотні, розливалася напругою філософських роздумів та цілою низкою художніх ремінісценцій, захоплюючи увагу й думки «свого» глядача.

Усвідомлюючи той факт, що в мистецтві відбувається криза й художники, аби повернути увагу до своєї творчості, змушені вдаватися до стресових та вибухових кроків, аби повернути увагу до своєї творчості, Олексій Маркитан методологічно і методично рухався у протилежному напрямі. Він абсолютно незбагненим чином досягав уваги до своїх картин: змушував замислюватися і не відпускав глядача неголосними оповідями, суцільною магією переливів та перетікань змісту і смислів, що лунають майже пошепки, або неголосним віддаленим звуком флейти.

Авраменко О. А. «Лодка плывет», или Траектория творчества Алексея Маркитана

Аннотация. Исследуется творческий путь художника Алексея Маркитана (1959–2017) — одного из плеяды молодых художников, изменившей на рубеже 1980–1990-х ландшафт отечественного искусства, привлекая в него новые тенденции, смыслы и практики.

Ключевые слова: южная школа живописи, «новая волна», новая мифология, инсталляция, хепенинг, парадоксальный, постмодернизм, мета модерн.

Avramenko. O. O. «Flying boat», or Trajectory of creativity Alexei Markitana

Abstract. The article explores the creative way of the artist Alexei Markitan (1959–2017) — one of the cohorts of generation artists who, at the turn of the 1980s and 1990s, changed the landscape of domestic art, letting / attracting new trends, meanings and practices in him.

Keywords: southern school of painting, «new wave», new mythology, installation, hepening, paradoxical, postmodernism, metamodern.